

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.10.19.
C(2022) 7428 final

A BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYE

(2022.10.19.)

a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2019/941 rendelet értelmében a Magyarország illetékes hatósága által az Európai Bizottsághoz benyújtott kockázati készülségi tervről

Csak a magyar nyelvű szöveg hiteles

A BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYE

(2022.10.19.)

a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2019/941 rendelet értelmében a Magyarország illetékes hatósága által az Európai Bizottsághoz benyújtott kockázati készülségi tervről

Csak a magyar nyelvű szöveg hiteles

1. ELJÁRÁS

A villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/941 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ (a továbbiakban: rendelet) 10. cikke előírja, hogy az egyes tagállamok illetékes hatóságai készítsenek kockázati készülségi tervet (a továbbiakban: RPP). A rendelet 10. cikkének (8) bekezdésével összhangban az RPP-ket négyévente aktualizálni kell, kivéve, ha a körülmények ennél gyakoribb felülvizsgálatot kívánnak meg. Az illetékes hatóságok és a villamosenergia-ügyi koordinációs csoport közötti, a rendelet 10. cikkének (4) bekezdésében előírt konzultációt az RPP elfogadása előtt kell lefolytatni.

Az RPP-nek (és aktualizálásainak) az ENTSO-E² által a rendelet 6. cikke alapján meghatározott regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveken, valamint az egyes illetékes hatóságok által a rendelet 7. cikke alapján, az RPP elfogadása előtt meghatározandó nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveken kell alapulnia. A villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveket rendszermegfelelőség, rendszerbiztonság és tüzelőanyag-biztonság szempontjából kell meghatározni, figyelembe véve többek között a szélsőséges természeti veszélyeket, a váratlan veszélyeket és a következményes veszélyeket, beleértve a rosszindulatú támadások következményeit is.

Magyarország illetékes hatósága, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: MEKH) a rendelet 10. cikkének (4) bekezdésében előírt konzultáció céljából 2021. május 8-án megküldte az RPP tervezetét a villamosenergia-ügyi koordinációs csoportnak. Az MEKH 2022. január 4-én értesítette a Bizottságot a végleges RPP-ről.

Az RPP értékelését követően, tekintettel a rendelet 11. cikkében említett kritériumokra és a rendelet mellékletében előírt sablonokra, a villamosenergia-ügyi koordinációs csoporttal 2022. január 7. és január 31. között folytatott konzultációt követően a Bizottság a következő észrevételeket teszi az RPP-vel kapcsolatban.

¹ HL L 158., 2019.6.14., 1. o.

² Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata.

2. A KOCKÁZATI KÉSZÜLTSÉGI TERV BIZOTTSÁG ÁLTALI ÉRTÉKELÉSE

Az RPP meglehetősen átfogóan leírja a nemzeti keretet és intézkedéseket, beleértve az egyes forgatókönyvekre vonatkozó általános és konkrét megközelítést is. Egyértelműen ismerteti a terheléscsökkentési eljárásokat, többek között a legfontosabb felhasználók számára. Az RPP egyúttal részletesen elmagyarázza az átvitelrendszer-üzemeltetők közötti együttműködési és koordinációs mechanizmusokat, valamint a lefolytatott konzultációk eredményeit, és ezt a Bizottság üdvözli.

Mindazonáltal a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az RPP egyes elemei nem felelnek meg maradéktalanul a rendelet követelményeinek.

2.1. Kockázati készülségi terv (RPP)

2.1.1. Hiányzó információk a villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvekről

A rendelet 7. cikke értelmében minden illetékes hatóságnak azonosítania kell a legrelevánsabb nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveket legalább bizonyos kockázatok alapján (ritka és szélsőséges természeti veszélyek, váratlan veszélyek és következményes veszélyek, beleértve a rosszindulatú támadásokat és a tüzelőanyag-hiányt is). Ezeknek a forgatókönyveknek összhangban kell lenniük az ENTSO-E által a rendelet 6. cikke alapján meghatározott regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvekkel. Az illetékes hatóságnak a nemzeti és regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek alapján kell kidolgoznia az RPP-t a rendelet 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően, és az RPP-nek tartalmaznia kell az adott tagállamra és régióra vonatkozóan a rendelet 11. cikke (1) bekezdésének a) pontjával és mellékletének 1. pontjával összhangban meghatározott villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek összefoglalását.

Az MEKH által benyújtott RPP tartalmazza az azonosított nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek rövid leírását, nagyrészt az ENTSO-E által azonosított regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek alapján, azonban ezek a leírások meglehetősen általános jellegűek. Ezekből a leírásokból nem lehet arra következtetni, hogy Magyarország esetében milyen konkrét forgatókönyveket szimuláltak. A „Tüzelőanyag-hiány (beleértve a földgázhiányt is)” elnevezésű forgatókönyv esetében például sem a tüzelőanyag-típusonkénti (szén vagy gáz) konkrét szimulációkról, sem pedig a kockázati forgatókönyv hatásának számszerűsítéséről nem állnak rendelkezésre részletek (a hivatkozások csak a lehetőségekre korlátozódnak, a konkrét hatások leírása nélkül, például az RPP megállapítja, hogy a kockázatok eltérőek, ha a forgatókönyv a termelés megszakadásához, rosszindulatú tevékenységhez, tranzitkorláthoz és/vagy egyéb okokhoz kapcsolódik anélkül, hogy ezeket a kockázatokat leírná).

A Bizottság továbbá úgy véli, hogy különösen indokolt a válságforgatókönyvek finomítása, miután Ukrajna orosz megszállása következtében drámai változások következtek be az EU biztonsági helyzetében. Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy az MEKH által benyújtott RPP-t e körülmények fényében kell aktualizálni, a geopolitikai kockázatokra, a harmadik országokból származó tüzelőanyagoktól és onnan kiinduló egyéb ellátási láncoktól való függésre (beleértve a tüzelőanyag-váltás lehetőségeit), valamint a más ágazatokból a villamos energia területére továbbgyűrűző hatásokra (pl. egyéb tüzelőanyagok hiányában a fűtési célú villamosenergia-kereslet növekedése) összpontosítva. A Bizottság emlékezteti az MEKH-t, hogy a rendelet 10. cikkének (8) bekezdése már most is előírja az RPP négyévesnél gyakoribb aktualizálását, amennyiben a körülmények ezt megkívánják.

A Bizottság javasolja, hogy a forgatókönyvek leírása a következőket foglalja magában:

- Egyértelmű kapcsolat a nemzeti és regionális forgatókönyvek között, beleértve a kiválasztásukhoz és/vagy elvetésükhöz kapcsolódó feltételezéseket is.
- A hatókör leírása, beleértve a veszély nemzeti és regionális jellemzését.
- A kiválasztott forgatókönyv jellemzése, beleértve az ágazatokon és határokon átnyúló kölcsönös függőségeket, a rendszer kiváltó eseményt megelőző kiindulási állapotát, az eszközök kitettségét és sebezhetőségét (amennyiben rendelkezésre állnak, kárgörbék alapján), valamint az időtávot és az alkalmazott feltételezéseket.
- Az események figyelembe vétele és ütemezése, beleértve a kiváltó események leírását és az események láncolatát. A leírásnak tartalmaznia kell a problémamegoldó mechanizmusokat és a reagálás jellemzését, beleértve a nemzeti és regionális szinten alkalmazandó eljárásokat és intézkedéseket is.
- A villamosenergia-rendszerre és -eszközökre gyakorolt hatások, beleértve a villamosenergia-áramlást és annak következményeit. Az értékelésnek tartalmaznia kell egy mennyiségi elemzést az EENS³/LOLE⁴ becslések és/vagy más mennyiségi értékek tekintetében, valamint a más ágazatokra, például a gázágazatra esetlegesen továbbgyűrűző hatásokat.
- Kifejezetten a kiberbiztonsági kockázatokkal kapcsolatos forgatókönyvek esetében hivatkozás a minimális és fejlett kiberbiztonsági követelményeket tartalmazó keretre, a kiberbiztonsági esemény esetén követendő eljárásokra, az illetékes hatóság és a kiberspecifikus szereplők, például a CSIRT⁵, a CERT⁶ és a kiberspecifikus hatóságok szerepének és interakcióinak leírására – többek között válság idején is –, valamint a kiberspecifikus jogszabályokhoz való kapcsolódásra.
- A nukleárisfűtőanyag-ellátás diverzifikációs terve, beleértve az alternatív beszállítóktól származó tüzelőanyag tervezésének, engedélyezésének és felhasználásának menetredjét. Az értékelésnek a potenciális alternatív beszállítók minőségi elemzésére is ki kell terjednie.
- Az éghajlatváltozással és a környezettel kapcsolatos megfontolások, például az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység, a kockázatok és a környezeti hatások, többek között az azonosított éghajlati és környezeti kockázatokkal szembeni megelőző intézkedések kidolgozása céljából, a kockázatoknak való kitettség és kiszolgáltatottság csökkentése érdekében⁷. Ez magában foglalná az ÜHG-kibocsátás

³ A rendelet 5. cikke alapján kidolgozott, a regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek meghatározására szolgáló módszertan 2. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerinti várhatóan nem szolgáltatott villamos energia (EENS).

⁴ A rendelet 5. cikke alapján kidolgozott, a regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek meghatározására szolgáló módszertan 2. cikke (1) bekezdésének g) pontja szerinti várt terhelésvesztés (LOLE).

⁵ Számítógép-biztonsági eseményekre reagáló csoport.

⁶ Számítástechnikai katasztrófaelhárító csoport.

⁷ Lásd például az Európai Környezetvédelmi Ügynökség 2019-es, „Adaptation challenges and opportunities for the European energy system – Building a climate-resilient low-carbon energy system” (Alkalmazkodási kihívások és lehetőségek az európai energiarendszerben – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens, karbonszegény energiarendszer kiépítése) című jelentését, valamint az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó, a 2021–2027 közötti időszakra szóló technikai iránymutatáshoz kapcsolódó bizottsági közleményt (HL C 373., 2021.9.16., 1. o.).

csökkentésének vagy növelésének, valamint az RPP-ben foglalt megelőző és mérséklési intézkedésekből eredő környezeti hatásoknak az értékelését.

2.1.2. Hiányzó információk a tagállamok közötti együttműködésre és segítségnyújtásra irányuló regionális és kétoldalú intézkedésekről

A rendelet 15. cikke értelmében a tagállamoknak a szolidaritás szellemében együtt kell működniük a válságok megelőzése és kezelése érdekében. A tagállamoknak – amennyiben rendelkeznek a szükséges technikai képességgel – regionális intézkedések (régió belüli tagállamokkal) és kétoldalú intézkedések (azon tagállamokkal, amelyekhez közvetlenül kapcsolódnak, de amelyek nem ugyanahhoz a régióhoz tartoznak) révén támogatniuk kell egymást. Az ilyen regionális és kétoldalú intézkedéseket a rendelet 12. és 15. cikkének, valamint a melléklet 3. pontja (2) bekezdése b) pontjának, a végrehajtásukhoz szükséges nemzeti intézkedéseket pedig a rendelet 11. cikke (1) bekezdése j) pontjának megfelelően ismertetni kell az RPP-ben.

A magyar RPP ismerteti a régió belüli és kívüli rendszerüzemeltetőkkel való koordináció és együttműködés elfogadott mechanizmusait, beleértve az átvitelrendszer-üzemeltetők közötti és a nemzetközi segítségnyújtási megállapodásokat is. Az RPP a szomszédos tagállamokkal kötött kétoldalú megállapodásokat is megemlíti, de nem tartalmaz róluk leírást. Ennélfogva nem egyértelmű, hogy az ilyen megállapodások teljes mértékben megfelelnek-e a rendelet 15. cikkében foglalt követelményeknek, vagy további intézkedésekkel kell-e kiegészíteni őket a teljes körű megfelelés érdekében.

A Bizottság úgy véli, hogy az MEKH által benyújtott RPP-t módosítani kell az abban foglalt regionális és kétoldalú intézkedések kifejtése érdekében, beleértve a szükséges technikai, jogi és pénzügyi megállapodásokat, valamint a végrehajtásukhoz szükséges nemzeti intézkedéseket. Amennyiben az ilyen intézkedések nem felelnek meg a rendelet 15. cikkében foglalt követelményeknek, az RPP-t módosítani kell, hogy magában foglalja a 15. cikkben előírt együttműködési és segítségnyújtási mechanizmusnak való teljes megfeleléshez szükséges intézkedéseket.

2.1.3. Egyéb hiányzó elemek

A rendelet előírja továbbá az alábbiakat:

- A tagállamok a rendelet 2. cikkének 9. pontjával összhangban meghatározzák a villamosenergia-ellátási válság fogalmát, amit az RPP ismertet.
- Az illetékes hatóságok a rendelet 12. cikkének (3) bekezdésével és mellékletének 6. pontjával összhangban rendszeres időközönként tesztelik az RPP-kben a villamosenergia-válságok megelőzése érdekében kidolgozott eljárások hatékonyságát a megfelelő érdekelt felek bevonásával, beleértve az információcsere és az együttműködés mechanizmusait, valamint a villamosenergia-válságok kétéves szimulációját.
- Az RPP olyan információkat tartalmaz a jövőbeli hálózatról, amelyek segítenek kezelni a rendelet 11. cikke (1) bekezdésének k) pontja szerinti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveket.

Az MEKH által benyújtott RPP megállapítja, hogy a villamosenergia-ellátási válság fogalmát a villamosenergia-törvény és a kormányrendelet határozza meg, ugyanakkor az RPP nem tartalmaz ilyen meghatározást. A magyar RPP kifejti továbbá, hogy a vészhelyzeti teszt kidolgozása folyamatban van, de nem tartalmaz utalást a villamosenergia-válságok

kétévenkénti, valós idejű regionális reagálási szimulációira, kitérve a megállapodás szerinti eljárásokra és az érintett szereplőkre. Ezen túlmenően az MEKH által benyújtott RPP nem tartalmaz olyan utalást a jövőbeli hálózatfejlesztésre, amely segítene kezelni az azonosított villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek következményeit, és arra sem tér ki, hogy mi indokolja ennek elmaradását.

A Bizottság álláspontja szerint az MEKH által benyújtott RPP-t úgy kell módosítani, hogy tartalmazza a fent jelzett hiányzó információkat. Ezenkívül – a jelenlegi rendkívüli körülményekre tekintettel – a Bizottság azt ajánlja, hogy az MEKH gyorsítsa fel az RPP keretében kidolgozott eljárások hatékonyságára vonatkozó kötelező tesztek menetrendjét. Ezeket a teszteket a lehető leghamarabb el kell végezni, különös tekintettel a 2022–2023-as téli időszakra. Ki kell terjedniük a regionális és nemzeti intézkedésekre, valamint a régióon belüli szomszédos országokkal együttműködésben kidolgozott kommunikációs és koordinációs protollokokra. Ezeknek a teszteknek elő kell segíteniük a meglévő intézkedések, valamint az együttműködési és kommunikációs mechanizmusok javítását, és további nemzeti és regionális intézkedéseket kell meghatározniuk (ez utóbbit lehetőség szerint a regionális partnerekkel karöltve).

2.2. Egyéb megjegyzések

A fent ismertetett érdemi észrevételeken kívül a Bizottság fel kívánja hívni az MEKH figyelmét a benyújtott RPP néhány más elemére, amelyek nem vetnek fel jogi aggályokat a rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a)–f) pontjában említett elemekkel való összeegyeztethetőségük tekintetében, ugyanakkor hasznos iránymutatást nyújthatnak az illetékes hatóság számára az RPP jövőbeli módosításaihoz.

- A magyar RPP szerint a Válságkezelő Bizottság rendelkezésre állása bekerül a végleges változatba, de ez nem szerepel a végleges RPP-ben, ezért pontosításra szorul.
- Míg az RPP csak utal egy olyan intézkedésre, amely hatással lehet az üvegházhatást okozó gázok (ÜHG) kibocsátására (azaz a Mátrai Erőmű lignittüzelésű blokkjainak bevonására), a Bizottság emlékezteti az MEKH-t, hogy adott esetben minden ilyen intézkedést fel kell sorolni az RPP-ben. Ilyen esetekben a Bizottság azt is ajánlja, hogy számszerűsítsék és értékeljék az ÜHG-kibocsátásra gyakorolt kockázatot/hatást annak meghatározása céljából, hogy az RPP összhangban van-e a klímasemlegességi célkitűzéssel. Az RPP azt is meghatározhatná, hogy az átmeneti időszakban milyen helyettesítő tüzelőanyagot használnak fel a Mátrai Erőműben, illetve a bezárás időpontjáról is tájékoztatást adhatna.

3. KÖVETKEZTETÉS

A fenti értékelés alapján és figyelembe véve a rendelet 13. cikke (2) bekezdésének c) pontját, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az MEKH által benyújtott RPP egyes elemei nem felelnek meg a rendelet bizonyos rendelkezéseinek.

A Bizottság felkéri az MEKH-t, hogy a Bizottság által e véleményben kifejezett aggályok kellő figyelembevételével módosítsa az RPP-t, és a rendelet 13. cikke (3) bekezdésének megfelelően e vélemény kézhezvételétől számított három hónapon belül értesítse a Bizottságot a módosított RPP-ről. Tekintettel az Ukrajna orosz inváziója nyomán kialakult körülményekre, a Bizottság ajánlása szerint prioritásként kell kezelni az RPP 2.1.1. szakaszban ismertetett célzott aktualizálását, az RPP keretében kidolgozott eljárások hatékonyságának a 2.1.3. szakaszban említett tesztelését, a tagállamok közötti

együttműködésre és segítségnyújtásra irányuló regionális és kétoldalú intézkedésekre vonatkozó, a 2.1.2. szakaszban felsorolt hiányzó információkat, valamint a 2.1.1. szakaszban említett nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek részletes leírását. A Bizottság nyomtatékosan kéri a MEKH-t, hogy a „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért” című közleményben⁸ foglaltaknak megfelelően mutassa be és értékelje a villamosenergia-ágazat gázfogyasztásának csökkentésére irányuló intézkedéseket, a villamosenergia-ellátás biztonságának garantálása mellett.

A Bizottság e véleményben megfogalmazott álláspontja nem érinti a nemzeti intézkedések uniós joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban Magyarországgal szemben – többek között kötelezettségszegési eljárások és az uniós versenyszabályok (ideértve az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat) érvényesítése keretében – kialakítandó álláspontját.

Ezt a véleményt a Bizottság nyilvánosságra fogja hozni. A Bizottság megítélése szerint az ebben a dokumentumban szereplő információk nem bizalmas természetűek, különös tekintettel arra, hogy a nyilvánosan elérhető RPP-vel kapcsolatosak. A Bizottság felkéri az MEKH-t, hogy e vélemény kézhezvételétől számított öt munkanapon belül értesítse arról, ha úgy véli, hogy a vélemény olyan, kereskedelmi szempontból érzékeny információkat tartalmaz, amelyeket bizalmasan kell kezelni.

Kelt Brüsszelben, -án/-én. 2022.10.19.

a Bizottság részéről

Kadri SIMSON

a Bizottság tagja

⁸

COM(2022) 360 final.